

Mediku egoiliarren prestakuntza eta euskara Donostialdea ESIn

Felix Zubia Olaskoaga

Zainketa Intentsiboen Zerbitzua. Donostialdea ESIn. Medikuntza Saila. Euskal Herriko Unibertsitatea-Universidad del País Vasco (EHU-UPV)

felix.zubiaolascoaga@osakidetza.eus

Sarrera-data: 2018-03-26 / Onartze-data: 2018-05-07

Laburpena. mediku espezialisten prestakuntzarako sistema Barne Mediku Egoiliarretan (BAME) oinarritzen da. Mediku hauek, behin medikuntzako gradua amaituta, eta oposizioa gainditu ondoren, espezializazio-prozesua burutzen dute, tutore baten gidaritzapean, eta lan-ardurak modu progresiboan hartuz. Lan honetan espezialista hauen formazio-prozesuan euskarak duen egoera aztertu da. Donostialdea ESIn BAMEen euskara ezagutza %63 eta %92 artekoa da Familia Medikuen Unitatean, eta %46 eta %63 artekoa gainontzeko espezialitateetan. Euren prestakuntzan euskarak izan behar duen presentzia arautu gabea da, eta tutoreen %37 dira euskaldunak. Jasotzen dituzten ikastaroetatik 3 bakarrik dira elebitan egin litezkeenak, eta euskara dakiten ikasleen bi herenak bakarrik aukeratzen du ikastaro hauek euskaraz egitea. Egoera alda dadin, plangintza berezi bat egin behar da BAMEentzat, etorkizuneko medikuak direlako. • **Hitz gakoak:** *medikuntza, prestakuntza, hizkuntza, euskara-plana.*

Abstract. The system of training of medical specialists is based on the Resident Medical Intern program (BAME/MIR). These doctors, after finishing up their medical degree, and after passing the competitive examination process, undergo specialization under the supervision of a tutor, and progressively take over their work responsibilities. This paper analyzes the situation in Basque in the training process of these specialists. Knowledge of Basque in the Resident Medical Intern Program at the Donostialdea HMO is between 63% and 92% in the Family Medical Unit, and 46% and 63% in other specialties. The presence of Basque in their education is non-standard and 37% of tutors are Basque-speaking. Out of all the courses that they take, only 3 can be given on a bilingual basis. Only two thirds of the students who know Basque choose to take these courses in Basque. In order for the situation to change, there needs to be special planning for the Resident Medical Intern program as they are future physicians. • **Key words:** *medicine, training, language, Basque language plan.*

1. SARRERA

Spainiar Estatuan, mediku espezialisten prestakuntza Barne Mediku Egoiliarren (BAME) Sistemaren bidez egiten da. Bertan, medikuntzako gradu-ikasketak burutuak dituen ikasleak espezializazio-prozesua burutuko du, lan-ardurak modu progresiboan hartuz. Lan honetan Donostialdea ESIan dauden mediku egoiliarren euskarazko prestakuntza espezializatua landuko dugu, etorkizunean izango ditugun medikuak bertan sortuko baitira.

2. BARNE MEDIKU EGOILIARREN PRESTAKUNTZA-SISTEMA

Barne Mediku Egoiliarren prestakuntza 44/2003ko legeak erregulatzen du, azkenekoz 2014ko martxoan eguneratu zena¹. Lege honetaz gain, badira eragiten dioten beste zenbait lege ere². Laburbilduz, behin estatu-mailako oposizioa bat gainditu ondoren, mediku egoiliarra prestakuntza-programa batean sartzen da, era berean lan-harremana ere baduena, eta ordaindua dena. Bertan hartzen ditu modu progresiboan, bere espezialitateko konpetentzia guztiak (ezagutza, trebetasunak, jarrerak). Horrela, eta beti ere profesional espezializatuen gidaritzapean, ardurak modu progresiboan hartuko ditu, ikasketa-prozesua amaitzean espezialista izateko gaitasunak lortu arte. Espezialitate bakoitzak bere formazio-programa du, eta bertan adierazten da bere iraupena (4-5 urte) eta urtez urte zer egin behar duen egoilarrak gaitasunak osatu asmoz.

Euren prestakuntzaren barruan, badira egoiliar denentzat orokorrak diren ikastaroak eta espezialitate bakoitzak bereak dituenak. Eta hilean behin ospitale guztiko Saio Orokor bat antolatzen da, egoiliar guztientzat derrigorrezkoa dena.

Prestakuntza-prozesu hori osatzeko eta ziurtatzeko Irakaskuntza Unitate ezberdinak osatu dira. Unitate horietan Irakaskuntza-buru bat dago, eta hainbat tutore izendatzen dira, espezialitate bakoitzeko, egoiliarren prestakuntzaz arduratu eta gainbegiratzeko.

Une honetan bi Irakaskuntza Unitate daude Donostialdea ESIan. Alde batetik, Donostia Ospitalean prestakuntza jasotzen duten BAMEak daude, 36 espezialitatetan banatuak, eta bestean, Lehen Mailako arretan espezializatzen diren Familia Medikuen Irakaskuntza Unitatea dago. Litekeena da etorkizunean bi unitate horiek bat egitea, ESIaren egiturak hala eskatzen badu.

Behin estatu-mailako oposizioa bat gainditu ondoren, mediku egoiliarra prestakuntza-programa batean sartzen da, eta bertan hartzen ditu modu progresiboan, bere espezialitateko konpetentzia guztiak (ezagutza, trebetasunak, jarrerak).

**Donostia
Ospitalean
dauden 56
tutoreetatik 21
dira euskaldunak
(%37,5), eta 36
espezialitate-
etatik 14tan
daude tutore
euskaldunak
%38,89an.
Familia
medikuntzan
aldiz, dauden 68
tutoreetatik %50
dira
euskaldunak.**

3. EGOILIARREN ETA TUTOREEN EUSKARA EZAGUTZA

Donostia Ospitalean dauden egoiliarren euskara ezagutza aldakorra da, urtetik urtera, baina azken bost urteotan %46,67 eta %63,63aren artean dago. Familia Medikuen unitatean 2014 eta 2015ean %92 euskaldunak ziren, 2016an %85, eta 2017an %63. Ezagutza-maila hori bada ere, euren ikastaroak euskaraz jaso nahi duten jakitean, kopurua murriztu egiten da, eta euskaraz dakitenen artean heren bat inguruk gaztelania aukeratzen du bere ikastaroak egiteko.

Donostia Ospitalean dauden 56 tutoreetatik 21 dira euskaldunak (%37,5), eta 36 espezialitateetatik 14tan daude tutore euskaldunak %38,89an. Familia medikuntzan aldiz, dauden 68 tutoreetatik %50 dira euskaldunak.

4. EUSKARAZKO PRESTAKUNTZA

BAMEen prestakuntza estatuko lege eta akordioen menpekoa da, eta ez da euskarari buruzko aipamenik agertzen. Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailak eta Osakidetzak ere ez du plan berezirik egoiliarrentzat, eta bere Euskara Plan orokorraren barruan sartzen dira. Beraz, eta urte askoan zehar, emandako urratsak borondatezkoak izan dira, plangintza oso bat izan gabe.

Ospitalera iritsi eta harrera egitean, euskarari buruzko hitzaldi bat ematen die ESiko Euskara Zerbitzuak. Bertan, Euskara Plana zer den azaltzen zaie, eta hizkuntzak duen garrantziari buruzko hainbat zertzelada ematen. Horrekin batera, euskara doan ikasteko aukera ere eskaintzen zaie. Aurten aurrenekoz eman zaizkie euskara-planari buruzko argibideak eta normalizazioak etorkizunean izango dituen erronei buruzko azalpenak, eta ondoren, euskaraz ikasteko eskabideak bikoiztu egin dira. Une honetan guztira 38 BAME ari dira euskara ikasten Donostialdea ESIan, eta 23 lehen urtekoak dira.

Lehen urtean, egoiliar guztientzat diren Elektrokardiografia eta Bihotz-Biriken Bepizketari buruzko ikastaroak elebitan eskaintzen dira, eta egoiliar bakoitzak aukeratzen du zein hizkuntzatan egin. Hortik aurrera, Eskuen Garbiketako ikastaroa ere elebitan da, Osakidetzak ordenagailu bidez antolatua duelako (on-line), baina gainontzeko ikastaro guztiak gaztelaniaz bakarrik dira. Datorren urterako, Erradiologiari buruzko ikastaroa ere elebitan izango da. Horrez gain, jakin behar da hilero egiten diren Saio Orokorrak ere gaztelaniaz direla.

Aurrez aipatu moduan, euskaraz dakiten egoiliarren bi herenek bakarrik aukeratzen dute egiten dituzten ikastaroak euskaraz egitea. Horren inguruko galdeketa zabal eta sistematizatu bat egin ez den arren, eurekin izandako elkarrizketetan ikusienez, bi arrazoi dituzte horretarako: batetik, aurrez medikuntzako ikasketak gaztelaniaz egin izana; eta bestetik, eguneroko osasun arreta hizkuntza horretan izatea, eta beraz, horretarako prestatuago egotea.

Eguneroko lanean, gaztelania da hizkuntza nagusia. Euskara ahozko komunikaziorako erabiltzen da, baina ez da erabiltzen lan-hizkuntza moduan. Zerbitzu bakoitzean egiten diren Saio Klinikoetan ere, gaztelania da ia hizkuntza bakarra, salbuespen gutxi batzuetan izan ezik.

5. ETORKIZUNEAN EMAN BEHARREKO PAUSOAK

I Egoera honen aurrean, ondorengo pausoak proposatzen ditugu, etorkizuneko mediku espezialistak euskaraz lan egiteko gauza izan daitezen, bai pazienteekiko ahozko komunikazioan, eta baita idatzizko arloan ere.

1. Euskara benetako lan-hizkuntza bihurtzea. Neurririk garrantzitsuen litzateke hau, mundu errealean erabiltzeak motibazioa, prestakuntza-beharra eta eredia sortuko lukeelako. Erakundeak jarraibide argiak eman beharko lituzke arlo honetan, eta ez utzi erabakia profesionalen bizkar gainean.
2. Euskara-planaren barruan, egoiliarren plangintza berezi bat sartzea, bere helburuak jarritz eta jarraipena eginez.
3. Egoiliar guztiei hizkuntzak osasungintzan duen garrantzia azaltzea, pazienteen arreta-kalitatea hobetzen duelako. Gai honi buruzko ikerketa bultzatu beharko litzateke, eta egoiliarren parte-hartzea lehenetsi.
4. Egoiliarrei euskara-plana azaltzea, eta euren etorkizunean duen eragina ezagutzera ematea.
5. Egoiliarrentzat euskara teknika prestatzeko ikastaroak antolatzea.
6. Tutore izateko irizpideen artean hizkuntza-irizpideak ezartzea. ●

OHARRAK

1. Estatuko Boletín Oficiala. BOE-A-2003-21340.
 2. Estatuko Boletín Oficiala: BOE-A-2006-17498.
- Estatuko Boletín Oficiala: 2008ko otsailak 8.
Estatuko Boletín Oficiala: 2008ko martxoak 5.

BIBLIOGRAFIA

- Estatuko Boletín Oficiala. BOE-A-2003-21340.
Estatuko Boletín Oficiala: BOE-A-2006-17498.
Estatuko Boletín Oficiala: 2008ko otsailak 8.

**Aurten
aurrenekoz eman
zaizkie euskara-
planari buruzko
argibideak eta
normalizazioak
etorkizunean
izango dituen
erronkei buruzko
azalpenak, eta
ondoren,
euskaraz
ikasteko
eskabideak
bikoiztu egin
dira.**

Estatuko Boletín Oficiala: 2008ko martxoak 5.

Román-López P, Palanca-Cruz MM, García-Vergara A, Román-López FJ, Rubio-Carrillo S, Algarte-López A. Barreras comunicativas en la atención sanitaria a la población inmigrante. *Rev Esp Comun Salud* 2015, 6(2), 204-212.

Figueroa-Saavedra, M. Estrategias para superar las barreras idiomáticas entre el personal de salud-usuario de servicios de salud pública en España, Estados Unidos y México. *Nueva época*, 2009, 12, 149-175.